

FOKO- seminaret 2011

Betydningsfulle bagateller

Astrid Skatvedt, forsker SIRUS

20.Oktober 2011

**Er small talk viktig i
endringsarbeid?**

I vranglås

- "Alle tre ble stående litt avmektige, hvordan skal vi komme oss ut herfra, vi **tre**.. ikke hvordan skal **jeg** få sluppet dem ut... går fra å være i en situasjon hvor du er terapeut til å være et "vi" ... de fire minuttene var viktigere enn det behandlingsapparatet hadde prøvd å få til i over et år!"

Alminnelighetens potensial

en sosiologisk studie av følelser, identitet og terapeutisk endring

- Dr.avhandling i sosiologi fra 2009
- Om småprat i en terapeutisk kontekst
- Oppmerksomheten rettet mot uformell, "ikke-terapeutisk" samhandling mellom ansatte og klienter
- Stemplingsteori i omvendt versjon
- Klientorientert teori om endring

”Huset”

- en offentlig behandlingstilstand for voksne med rusmiddelproblematikk
- Individuelt tilrettelagt, gruppebasert behandlingsprogram over 1 ½ år
- 26 beboere av begge kjønn, frivillig innlagt. Gjennomsnittsalder 30 år
- Fel tarbeid med deltakende observasjon og intervjuer (ind. / gruppe) som metode

- Inn sammen med de nyeste beboerne
- Ekstremt klientsentrert, markert avstand til de ansatte
- Arbeidsdagene sammen med beboerne
- Var med på alt unntatt mannsgrupper
- Bodde i kvinneboligen (2.feltarbeid)

Felles ideal for forskere og hjelpere?

- "En forsker som ikke kommer nær nok, vil ikke kunne forstå de utforsketes verden. En forsker som ikke kommer fjernt nok fra dem, vil ikke kunne klare å oppdage og sette ord på det selvfølgelig, heller ikke å løfte analysen fra det trivielle" (Album 1996:240-241).

Stemplingsteori, trad. versjon

- Vi ser oss selv gjennom andres øyne (Mead)
- De som bryter reglene for passende oppførsel, blir sett på - stemplet - som en "outsider" (Becker 1997).
- En **er** ikke en avviker, en **blir** det gjennom samhandling med viktige andre- gjennom "stempling" (Becker 1997)
- "vellykket" stempling har skjedd når en har tatt til seg stemplet og gjort det til sitt
- Nedadgående karriereretning

Stemplingsteori, opp-ned-versjon

- En logisk følge av at noen er outsiders, blir at det er noen som er "insider"
- Kan en stemples som avviker, kan en også (re-) stemples som normal
- Nødvendig med autorisasjon for å stemple folk
- Stemplinger adderes opp og setter seg som noe varig
- Stempling virker i situasjoner der en berøres
- Oppadgående karriereretning

Uformell prat

- " (...) form the bridge that people build to one another, allowing them to meet for a moment of talk in a communion of reciprocally sustained involvement. It is this spark, not the more obvious kinds of love, that lights up the world" (Goffman 1982:116-117).

Et dypdykk i betydningsfulle bagateller

- Hva er det ved alminnelig samvær (småprat) som gir det et endrende potensial?
- Hva kjennetegner slike måter å være sammen på?
- Hva er det som gjør at alminneligheter kan bli svært følelseladete selv om de virker helt ordinære?
- På hvilken måte kan vi påvirkes av hverdagslig samvær?

En type kjærlighet

- - Ja... det var et vanskelig spørsmål... det høres kanskje banalt ut, men en slags type kjærlighet, da! En omsorg sånn at du får lyst... Sånn som Anna, hun spør stadig om vi skal røyke. Hun må like å slå av en prat med meg... *"kom her, nå skal vi røyke,"* sier hun. Hun må like å slå av en prat - så hyggelig' a! Fra en ansatt, liksom! (Andreas)

Innholdsløs meningsfull prat

- Hvorfor har ikke du dratt hjem enda? (Kristian, beboer)
- Hvorfor er ikke du oppe klokka sju? (Arne, ansatt)
- Jeg er oppe klokka sju, jeg! Hadde du vært det, hadde du jo sett meg!
- Det er sløvt her.
- Fy faan, nå begynner du å bli grå i håret!
- Ja.
- Syns du det er fætt, eller?

Å være en som berører en annen

- "Sånn som hun Siri, når hun kom bort til meg etter at jeg hadde sprekt, og sånn... så sa hun: *"Jeg har tenkt ganske mye på deg i det siste, Andreas. Åssen... ja, jeg har tenkt mye på deg."* Når hun sier sånt et par tre ganger, det.... det husker jeg, jeg ser bildet i ansiktet mitt; da sto hun foran meg, ved kaffetrakteren og helte kaffe og kikka på meg og da sa hun det... og da kikka hun på meg, og da mente hun det, altså. Når sånt sitter i magan - åooff - ja, det når inn, altså..... ja" (Andreas)

Bare et blick

- Jeg husker en tur til Sjølyst. Jeg hadde det helt jævlig, hadde ikke lyst til å gå ut av bilen engang, da tok staben på meg, husker jeg, og lot meg få gå sammen med seg, uten at de sa: ” *Gå med meg du, Torbjørn* ” . Stab hadde den varmen, evnen til å vise... bare blick: ” *Jeg tror på deg – dette klarer du* ” . Ikke et ord en gang. Det husker man, har man med seg. Det blir et bånd som blir uslittelig etterpå. Sånne situasjoner er der hele tida (Torbjørn).

To mannfolk som spiser is

- Jeg fikk lyst på en is, jeg! Vil du låne penger til en is, eller? (Sjur, ansatt)
- Eeee... Ja,... gjerne det? (Fred, ny beboer)''

Sjur har funnet fram en is, Fred leter litt rundt, og tar opp en is

mens Sjur venter. De to mannfolka går til kassa for å betale, de

rusler litt i sola og setter seg på en benk. De to spiser is, ler litt

til hverandre, røyker og prater om biler og om noen pene jenter som går forbi (utdrag fra feltdagbok)

Det uformelle

- Framtrer som metodisk, teoretisk og terapeutisk potent
- Påvirker relasjoner og terapeutiske prosesser
- Oppfattes ofte som autentisk og uforstilt
- Definerer situasjonelle fellesskap og demper hierarkiske forskjeller
- Formidler troverdige tegn om hvem en blir sett som – bidrar til "positive" stemplingsprosesser
- Ser ut til å kunne berøre og bevege – især folk i sårbare situasjoner og med skrinne identiteter
- Trigger håp og motivasjon

Hvordan benytte seg av det uformelle?

- Bli bevisst verdien i slikt samvær
- Gjøre rom for en åpen nysgjerrighet i møter mellom mennesker
- Bestemme en bredere definisjon av å være "privat"
- Være tilgjengelig for småprat